REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administrațiune Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Prețul inserțiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXXI.
Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov;
Administrațiunea, Piața mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 185. Brașov, Sâmbătă 23 August (5 Septemvrie) 1908.

Cestiunile mari pendente și fuziunea partidelor coaliției.

Nu mai încetează combinațiunile despre viitoarea fuziune a partidelor coaliției unguresți. Ziarul vienez „Neue Freie Presse“, care dela început a adus și aduce și azi mari servicii acestei coaliții, publică în numărul său cel mai nou un articol intitulat „Iuliu Andrássy și Francisc Kossuth“, care, zice, e scris de un bărbat de stat și destăinuește cele ce se petrec pe după scena fuziunii.

Acest bărbat de stat spune, că fuziunea e menită a rezolva greaua problemă, ca pe baza unei politice practice, ce nu se poate îndepărta prea mult de principiile anului 1867, să s'aducă la valoare principiile partidului independist, ce-și au rădăcina în politica anului 1848. Fuziunea ar avea să facă dar în sus politica dela 1867, iar în jos politica dela 1848. El crede în posibilitatea realizării acestei idei.

Autorul cercetează motivele ce ar putea îndemna pe Andrassy de a intra cu partidul său într'un club, în care independiștii vor avea marea majoritate, cu tot contrastul ce există între tradițiunile dualiste ale lui și tradițiunile lui Kossuth. Două sunt motoarele principale ale mersului politicei în Ungaria: cestiunea militară și reforma electorală. Arată legăturile dintre aceste două cestiuni, cari atârnă de pactul încheiat între coroană și coaliție. Acest pact stabilește, ca cestiunea militară să se rezolve numai după reforma electorală. — Conducătorii coaliției au esprimat însă de repețite ori dorința, ca pactul militar să fie încheiat înainte de reforma electorală. Pretenziunea aceasta o motivau ei zicând, că vor să încunjure, ca cestiunile militare să devină focarul mișcării electorale după disolvarea actualei diete. Până acum coroana nu s'a învoit la nici o schimbare a pactului încheiat cu conducătorii coaliției. Dar aceștia și-au continuat stăruințele, ca să se reguleze divergențele militare încă înainte de reforma electorală. Guvernul unguresc nu încetează de a-i face plauzibilă coroanei, că dacă ea ar schimba ordinea de zi și ar pune rezolvarea pactului militar înaintea reformei electorale, ar putea mai ușor dobândi rezolvarea nouei legi a armatei, urcarea contingentului recruților etc.

Bărbatul de stat din cestiune, vorbind apoi despre legătura ce există între planul fuziunii și desbaterile și esplicările de până acuma între șefii coaliției unguresți și „Coroana“ scrie din cuvânt în cuvânt următoarele:

»Majoritatea maghiară are un program anumit în cestiunea militară, coroana de altă parte are foarte serioase interese de natură politică și chiar din astică, cari interese sunt a se reprezenta și a se apăra la reforma electorală, și poate conducătorii coaliției cred, că aici s'ar putea afla terenul pentru o *compensație*, printr'o mare considerație față cu opiniunile coroanei asupra afacerilor armatei, asupra celor ce le reclamă unitatea comandei armatei, unitatea puterei armatei austro-ungare, unitatea în edarea poruncilor.

Pe acestea coroana pune, cum se știe, cel mai mare preț; de aci s'a născut contrastul între ea și majoritatea maghiară; de aici s'a desvoltat lupta constituțională, care prin numirea ministeriului coaliției s'a fost terminat numai la aparință.

Acest ministeriu al coaliției a creat două mari fapte. A încheiat pactul și a testabilit raporturile normale cu coroana. Dar raportul între coroană și parlamentul ungar nu poate fi pe deplin regulat, pe câtă vreme nu va fi dispărut contrastul în cestiunea militară. De aceea s'a făcut încercarea, de a asigura poziția actualei majorități și după reforma electorală.

Aceasta ar fi esplicarea firească a trebuinței unei nouă organizări politice în Ungaria. Parlamentul actual voește să fie tare. Deoparte voește să fie tare, fiindcă față cu poporul trebue să aibă hotărârea de a sacrifica mult din postulatele militare; astfel de procedere ar fi greu de esecutat, dacă singuraticile partide și-ar conserva în forma laxă a unei coaliții gelosia lor reciprocă, și dacă fiecare din ele ar vrea pe spinarea celeilalte să esploateze pentru sine nepopularitatea unei politice de oportunitate. Dar parlamentul ungar trebue să fie de altă parte și de aceea tare, fiindcă vrea să-și validiteze cu mai mare aplomb și față cu curtea opiniunea sa asupra proiectului unei reforme electorale.

Coroana este firește, după firea lucrului, esact informată despre fie-ce fază, în care se află proiectul reformei electorale. Ministrul-președinte și ministrul de interne stau într'o comunicare oficială atât de continuativă cu coroana și ei raportează atât de des chiar în persoană, încât monarchul fără îndoială este informat asupra amănuntelor importante, pe cari trebue să le cunoască, pentru a aprecia situația politică. Ce ar putea fi pentru Ungaria în momentul acesta mai important, decât proiectul unei reforme electorale? Toată împărțiala socială și situația națională, raportul Maghiarilor cu celelalte popoare ce locuesc Ungaria, depinde de această lege și ori cât de mare ar fi fost însemnătatea reformei electorale austriace, se poate totuși afirma, că pentru direcția generală a politicei în monarchie, reforma electorală ungară este un pas încă și mai serios.

De aici rezultă cu necesitate, că reforma electorală ungară nu poate fi împrumutată numai din cărți. Contele Iuliu Andrassy se opintește, fără îndoială, de-a afla soluțiunea cea mai potrivită și conservativă a cestiunii dreptului electoral, pentru susținerea statului național maghiar și d'acapo este eschisă și numai posibilitatea, ca asupra tuturor problemelor delicate, ce se nasc de aici, asupra problemelor, la cari se tractează de existența politică a milioane de cetățeni, să domnească între coroană și guvernul unguresc în toate amănuntele în ori ce timp și în ori-ce stadiu deplină concordanță.

După natura ei reforma electorală trebue să se bazeze pe o înțelegere și oareșicum pe o învoială cu coroana, de aceea există strict luat două învoieli (pacturi) cu coroana: un pact militar și unul politic electoral. De aceea conducătorii coaliției unguresți au trebuit să vină la ideea, că oare aceste două pacturi, n'ar putea fi aduse într'o legătură politică interioară printr'un *schimb de concesiuni reciproce* (!). Conducătorii politici în Ungaria se vor fi gândit, că s'ar putea folosi de prezent de pactul militar ca obiect de compensațiune în discuțiunile și esplicările cu coroana asupra pactului politic electoral. Ei au crezut, că și coroana, care cu necesitate trebue să pună preț deosebit pe pactul militar, ar fi pusă în poziție aplicată, de a se alătura la acest mers de idei și de a primi schimbul de compensațiuni în aceste două pacturi. Dacă coroana ar face aceasta, s'ar validita punctul de vedere al coaliției, după care pactul militar ar avea să premeargă reformei electorale. Se poate, că conducătorii coaliției unguresți au crezut, că vor putea afla un razim pentru politica lor în relațiunile esterioare. Monarhia austro-ungară stă azi înaintea unei desvoltări cu totul nouă în Orient și nimeni nu poate prezice cu deplină siguritate, unde va duce această desvoltare«...

Am aflat de bine a aduce la cunoștința cetitorilor noștri aceste espuneri din foaia vieneză, care stă în continuu contact cu cercurile guvernului unguresc, fiindcă se tratează iarăși de o surprisă ce se pregătește *pentru noi fără de noi*.

Să sperăm însă, că planurile dușmane existenței noastre naționale nu vor isbuti, că fuziunea nu se va face sau nu așa cum o doresc ei, și că în ultimul moment hotărâtor se va afla cine să apeleze dela Domnitorul rău informat la Domnitorul mai bine informat spre salutea monarhiei și a popoarelor ei!

Audiențelor de eri ale archiducelui Francisc Ferdinand și ale ministrului Aehrenthal la Maj. Sa Monarchul li-se dă o deosebită importanță de cătră cercurile politice vieneze, cari aduc aceste audiențe în legătură cu *reforma electorală ungară*. Se crede că în aceste audiențe Maj. Sa Monarchul a decis în definitiv asupra sorții reformei lui Andrassy. După o știre mai nouă Maj. Sa ar fi primit, ca *dreptul electoral să fie plural* (?) însă cu condițiunea ca alegerile să se facă pe *bază „secretă“*.

In contrazicere cu aceste știri unele ziare sunt informate, că audiența archiducelui a fost de natură pur militară, fiind vorba de manevrele mari, cari se țin în ținutul orașului Vesprim, iar audiența lui Aehrenthal se aduce în legătură cu evenimentele externe politice.

Românii din Turcia. »Politische Correspondenz« primește din Salonic știrea că *Aromânii au ținut acolo o mare întrunire* în scopul de a se înțelege asupra atitudinei ce vor lua ei față de noul regim. Aromânii cer sporirea rețelei căilor ferate, înlesniri pentru agricultură, înființarea de școli agrare, scăderea impozitelor agricole, câștigarea pentru agricultură a mlaștinelor și pământurilor inundabile, construire de canale și irigațiuni, apărarea de distrucțiune a pădurilor. Dânșii mai cer formarea de ferme pentru creșterea vitelor, fondarea de bănci agricole, interzicerea pentru streini de a cumpăra terenuri de cultură.

Aromânii voiesc apoi *reforma școalelor*, în care fie-ce naționalitate, pe lângă limba sa să învețe și limba turcească, înființare de școale secundare și superioare și de academii de arte, comerț și industrie. Aromânii cred, că pentru îmbunătățirea industriei trebue neapărat să se scadă taxele vamale asupra materiilor brute, făcându-se și alte înlesniri pentru înființarea de fabrici chiar cu capital strein.

In direcția *politică* aromânii cer serviciul militar obligător pentru toți locuitorii imperiului, fără deosebire de naționalitate sau religiune, serviciul militar de 2 ani, sporirea lefurilor ofițerilor, formarea unei miliții teritoriale, înființarea unui șantier naval și sporirea flotei.

Manifestații pentru Sultan. Din Constantinopol se anunță, că în decursul recepțiunei de Miercuri Sultanul a primit felicitările miniștrilor, ale demnitarilor civili militari și ale clerului. Răspunzând cuvântării marelui vizir, Sultanul a spus că dorința lui cea de căpetenie este fericirea tuturor și progresul și puterea imperiului său. Ca de obiceiu, capii comunităților religioase nemusulmane au fost primiți de cătră Sultan. După felicitările lor, Padișahul a spus, că constituțiunea are ca bază iubirea și stima diferitelor populațiuni din imperiu.

O mulțime de bulgari mohamedani și de creștini cu muzica și drapele a manifestat Miercuri în fața palatului Ildiz; apoi veni o deputațiune de 400 de Cretani mohamedani și creștini, spre a felicita pe suveran. Patru dintre ei fură aleși spre a merge la palat și a exprima Padișahului felicitările poporului cretan. Sultanul a răspuns, că ținta sa este menținerea constituțiunei și fericirea țărei.

O convorbire cu președintele Dumei. Președintele Dumei Chomjakow, sosind la Petersburg a primit Miercuri pe mai mulți ziariști, cărora le-a declarat, că lațtoamnă Duma va trebui să se ocupe neapărat cu realizarea de reforme, deoarece în provincie situațiunea este insuportabilă. *Populațiunea trăește aproape fără de vre-o lege. De luni de zile nu s'a îndeplinit nici o sentință. Duma nu mai poate amâna realizarea reformelor.* E posibil ca desbaterile să înceapă cu discuția bugetului statului, dar ar fi mult mai bine, dacă s'ar realiza reformele agrare și judiciare, asupra cărora s'au și depus proiectele de legi respective.

Noui bande grecești. Ziarul »Politische Corespondenz« este informat, că comitetul grecesc din Monastir a rugat telegrafic patriarchul ecumenic din Constantinopol să facă demersuri pe lângă guvern pentru protecția grecilor, cari sunt expuși brutalităților bulgarilor cari îi silesc să se asocieze exarhatului.

Plângerea făcută la comitetul otoman n'a avut succes.

Din Karaferia și Elasona se anunță, că s'au creat din nou bande grecești, cari așteaptă instrucții pentru a intra în acțiune.

Apropiata recunoaștere a lui Mulay Hafid. Din Viena se anunță, că demersurile făcute de guvernul german pentru recunoașterea lui Mulay Hafid ca Sultan al Marocului, par a avea asentimentul tuturor puterilor și chiar al Franței. Aceasta din urmă putere pare și ea mulțămită de schimbarea, ce se operează pe tronul Marocului. Asupra unui singur punct mai există o divergință de păreri anume, asupra grabei care trebue pusă în recunoașterea lui Muley Hafid. Toate puterile europene sunt de acord asupra recunoașterei lui Hafid, cu condițiunea ca el să declarel că acceptă condițiunile impuse prin actu, dela Algeciras și că se supune în totul stipulațiunilor prevăzute prin acel act.

Cronici bucureștene.

București, 20 August 1908.

Tot mai mult se conving reprezentanții țării în Parlament, că ei sunt într'adevăr aleși de un număr oarecare de sece tăteni cari au tot dreptul să le ceară o cotealâ de aceia ce au făptuit sau au pu ut să făptuiască pentru programul, care le-a însoțit candidatura.

In vara aceasta câțiva deputați dintre așa numiții *generoși* au încercat să-și dea seama, în fața alegătorilor, cei dintâi (nu mai amintesc pe d-l Iorga care a făcut'o în fiecare lună în fața alegătorilor săi din Iași.)

Intre aleșii colegiului al III-lea țărănesc d-l Dr. Angelescu (profesor universitar) a făcut la Buzău declarații categorice asupra votului universal, care, zise, e de multă vreme, în programul partidului liberal — și partidul în program îl va lăsa să dospească, dacă *oamenii* din partid și

mai cu seamă cei afară de partid nu vor lupta pentru traducerea lui în lege.

Alesul colegiului al III-lea dela Buzău însă a vorbit ca soldat credincios al partidului, care e deprins mai mult *să vorbească*.

Toți acei din partidul liberal, strânși în jurul »Viitorului« sau în afară, cari doresc executarea acestui punct din program, vor întâmpina încă multă vreme piedeci greu de trecut din partea coreligionarilor politici ca și din partea conservatorilor de ambele culori, a căror organe au judecat aspru declarațiile celor câțiva deputați pentru introducerea votului universal.

*

Dar o problemă, care pare că se agită acum mai mult ca alte-dăți, este aceea a pressei, al cărei nivel, afară de rare escepții, nu face cinste nici acelor ce o fac și nici țării.

E vorba, se înțelege, de presa politică, de ziarul de partid, care are un singur dușman în față: adversarul politic, care fără condițiuni și cu orice preț trebue răpus: ziarul, partidul sau omul. Presa de informații, se înțelege, își are scăderile și păcatele ei de altă natură.

In aceste luni de vară ziarele de partid, hrănite aproape esclusiv cu material politic (cea mai mare a lor scădere și pricina de căpetenie că în astfel de ziare de obiceiu *se caută, desgroapă, se inventează* etc. etc.) a bătut »și pe stânga și pe dreapta« câteva chestiuni de o mică sau chiar de nici o însemnătate pentru țară. Se înțelege că între ele se găsesc și câteve escepții — și acestea, mai mult, desbat acuma problema îndulcirii moravurilor în pressă.

Unii vorbesc de o ligă a pressei, alții de o muncă serioasă, pe calea dreaptă, a tuturor elementelor cinstite și serios pregătite pentru această chemare.

Dar atunci confrații dela ziarele din regat trebue să privească chestiunea în față: Mai înainte de toate să ne scriem ziarele noi înșine sau să-i lăsăm pe străini să ni-le scrie?!...

*

Românii din regat, nu numai acei cari scriu ziarele, ci și acei cari le cetesc, s'au putut convinge, cel puțin în timpul din urmă, că pentru cele 3 milioane și mai bine de Români de sub coroana Stului Stefan cel mai mare, cel mai neîmblânzit vrășmaș sunt Evreii; Evreii în presă, Evreii în sate; apoi vine guvernul unguresc, ori-ce conte ar avea el în frunte.

Pentru ca discuțiunile să se țină la nivelul cuvenit și pentru ca să se preocupe de adevăratele interese ale țării, presa se cere în primul rând să fie românească.

Și numai după ce se va fi ajuns aici, numai după ce va fi fost înlăturat din presă elementul, care în mod conștient și sistematic lucrează pentru falsificarea adevărului și pentru rătăcirea spiritului public, numai atunci să se vorbească de o campanie pentru îndulcirea moravurilor în presă și chiar de o ligă, care să se îndrepte împotriva celor nepregătiți dintre conaționalii noștri pentru chemarea de gazetar.

Dar poate că înainte de aceasta însăși politica va trebui altfel înțeleasă și făcută.

R. C.

La cestiunea tinerimei universitare.

(Fine.)

E adevărat că mediul social strein, în care petrec universitarii români, este neprielnic pentru aceștia întru cât îi stânjinește în înaintarea în cultură în direcția sănătoasă și mai ales în direcția națională. Dar adevărat rămâne și aceea că sunt mulți, cari și într'un oraș nejidovit, ba chiar curat românesc, încă și-ar uita de chemare și ar aluneca dela calea cea bună. Căci e destul de mare — cu durere fie zis — numărul acelor tineri, cu firi superficiale, cari nici din batjocură nu cetesc vre-o carte ori vre-un ziar românesc (sunt mulți, a căror lectură se reduce la știrile zilei, iar articole serioase nu-s dedați a ceti), ba chiar e în majoritate covârșitoare numărul acelora, cari nu cunosc cum trebue istoria neamului lor propriu, nici chiar ultimele faze ale luptelor noastre naționale, nici începuturile și istoria înaintării în cele culturale-naționale. Nici de-atâta nu-i doare capul, ca cel puțin din rapoartele ziarelor să se țină în curent cu desvoltare culturală-națională. Aici foarte puțin îi scuză mediul străin. Câți sunt, cari nu cunosc viața și ideile marilor bărbați ante-luptători ai cauzei naționale și a pionerilor culturei noastre și cu toate acestea cei mai mulți astfel nepregătiți se aruncă în lupta vieții, se amestecă, perfect nechemați, în toate. Urmarea este desorientarea și zăpăceala în care ne aflăm în multe privințe și lipsa de înțelegere și unire. Ne lipsește așadar în mare parte o cultură în direcție națională, mai ales din cauza că cetim de tot puțin. Sunt mulți tineri, cari cetesc chiar mult până sunt în gimnaziu, iar dacă trec la universitate nu mai cetesc mai nimic ci joacă mai mult în cărți (32) și chibițează prin cafenele.

* * *

Un tânăr, care nu are o cultură morală și religioasă și un caracter firm, apoi nu cetește mai mult decât i-se demandă în școală, pentru a putea trece esamenele și nu cunoaște istoria neamului său, foarte cu greu va putea să se prezinte între oameni ca având o *cultură socială* adevărată. Mănușat poate să fie în vorbe și în purtare, dar om cu adevărată cultură socială nu poate fi, căci pentru aceasta din urmă îi lipsesc bazele. Acest tânăr apoi nu poate să fie nici membru sănătos în organismul nostru național.

*

Trec acum la partea a doua a acestei chestiuni, adecă la »stabilirea unui plan de acțiune« pentru tinerime. Mărturisesc că »fixarea punctelor de îndrumare«, pe care o face fratele Dobrescu în scrisorile sale din »Gazetă« eu o aflu foarte bună și cu minte scrisă.

Intâiul punct e *cultura individuală*, care are 2 părți, cea intelectuală și cea morală. Punctul al doilea privește partea socială atât în direcție economică cât și culturală.

Cine să le înceapă și să le îndeplinească acestea? Fratele Dobrescu apelează la bărbații culți ai neamului nostru. Eu zic, că de-oparte să o facă cei buni dintre studenți, iar de alta bărbații noștrii cu tragere de inimă pentru neamul nostru să o facă cu scrisul lor, cu vorba și mai ales cu pilda ori când li-se va da ocaziune. Dar eu numai așa profețesc un rezultat bun, dacă se va lucra în direcția și în înțelesul pe care l'am amintit mai sus, pornind întâiu dela isvorul totdeauna dătător de viață religios. Să ne întoarcem numai cu toții la Christos, să umblăm numai pe căile lui și dacă avem ceva de îndreptat să ne luăm deviza: *„Restaurare omnia in Christo“*. Numai în acest semn cred eu, că vom putea învinge, altcum, zadarnică va fi ori-ce osteneală.

Eu din parte-mi ași dori mult, ca alți oameni tari în condeiu și pricepuți să o desvoalte aceasta în mod convingător nu așa de slab ca mine.

Apelez cu toată căldura la aceia, cari cred că pot folosi ceva dacă vor lua cuvântul și îi rog în numele cauzei celei mari ca să o facă, pentru-că aici e vorba de o chestiune foarte gingașe și însemnată e vorba de tinerimea aceea, care mâne va lua în mâni conducerea poporului nostru.

Pe toți aceia, cari credem, că ne pot da îndrumări sănătoase, îi rog să o facă spre a »porni astfel o acțiune sistematică pentru a forma din studențimea noastră *eroi ai culturei naționale și nu sclavi ai banului și ai cafenelelor!*“

A. Nicoară.

Scoala comercială română din Sofia

și însemnătatea ei din punct de vedere național-economic.

I.

Comerciul este singurul mijloc de a ridica bunăstarea materială a unei țări — spun Mercantiliștii.

Că numai un popor cu un spirit ager comercial și-a putut crea o posiție economică bună, o bunăstare materială, ne dovedește întreaga desvoltare economică a popoarelor, începând cu Fenicienii, cari au fost cel dintâiu popor, care a știut aprecia însemnătatea comerciului ca factor prim necesar la ridicarea bunăstării economice, iar împreună cu aceasta ridicarea stărei culturale, întregindu-se acești doi factori ai vieții sociale, întocmai ca corpul cu sufletul, căci studiind desvoltarea intelectuală a popoarelor europene vom găsi în frunte acele popoare, cari au ajuns cel mai înalt grad de desvoltare economică.

Aruncându-ne o privire asupra stării materiale și culturale a Angliei, care este și cred că va rămânea încă mult timp, statul cel dintâiu dătător de ton în cele economice, vom găsi că numai mulțămită spiritului atât de ager și practic comercial, a poziției sale geografice, a flotei comerciale atât de puternice, a marei extenziuni de colonii, a putut ajunge, ca azi cu o populațiune de abia 40 mil să stăpânească lumea atât pe teren economic cât și cultural și politic, așa că azi nu există nici o mișcare socială, de mai mare însemnătate, fie cu caracter economic cultural sau politic, fără ca acest popor de comersanți să nu aibă primul rol. Iar întorcându-ne la Germania și studiindu-le istoria lor economică, vom găsi comerciul ca întâiul factor contribuitor al desvoltării economice și culturale, la care în timp așa de scurt a ajuns acest popor.

Nu trebue să amintesc pe Norvegieni care mulțămită spiritului comercial și a flotei comerciale atât de puternice ocupând pe acest teren primul loc pe pământul Europei, iar al doilea pe glob, pot trăi pe pământul cel rece și steril dela poalele munților Norvegiei.

Românii macedoneni, aruncați de viscolul vietei prin cele mai depărtate ținuturi ale Pindului, Epirului și Tesaliei, au știut din timpurile cele mai vechi întocmai ca cele mai mari popoare să aprecieze însemnătatea comerciului ca factor primordial al desvoltării economice și culturale, au știut că singurul mijloc pentru susținerea limbei și naționalității lor în marea de Slavi și Greci, este ridicarea stării materiale, cu ajutorul căreia mai târziu să zidească altarul științei, singurul mijloc de a putea susținea cu succes lupta pentru limbă și naționalitate cu popoarele străine ce-i înconjoară.

Deja din timpurile cele mai vechi găsim acest mic popor jucând un rol destul de important în istoria comerciului Europei.

Deja de pe timpul societății hanseatice dăm de urme de negustorii Kuțovalachi, cum îi numeau Germanii.

Cea mai bună dovadă pentru existența Românilor macedoneni în diferitele centre comerciale ale Europei sunt mulțimea de biserici românești în cele mai însemnate orașe comerciale ca Londra, Lipsca, Frankfurt, a. M., Viena, Budapesta etc. și cari numai în timpul din urmă în urma presiunilor a șarlataniilor și tâlhăriilor grecești au trecut în mâna acestora. Totuși însă acest mic popor de comersanți nu și-a perdut cu totul urma, căci și azi căutând în special în România și Bulgaria, unde în urma ospitalității și a siguranței publice și-a putut desvolta Românul macedonean în liniște calitățile sale comerciale superioare, vom găsi o parte mare din firmele cele mai solide conduse de Români macedoneni, iar în România o parte foarte mare conduse de transilvăneni anume de așa numiții Seceleni, a căror origine, se zice, că ar fi macedoneană.

In timpul din urmă statul român, știind aprecia calitățile comerciale ale acestui popor, cunoscând necesitățile timpului știind că între împrejurările noastre de azi fără o oareșcare cultură teoretică din timpul tinerețelor, generațiile viitoare nu vor mai putea resista luptei de concurență, basată pe armele științei, nu a rămas nepăsător ci a căutat și caută neîncetat tot felul de mijloace de a ridica cultura comercială a Românilor macedoneni în conformitate cu recerințele timpului, zidindu-le în diferitele centre ale Macedoniei diferite școli comerciale cu caracter mai mult sau mai puțin practic, servindu-le aceste institute ca tot atâtea case de conservare și desvoltare culturală comercială.

Tot din asemenea motive înainte cu 8 ani a înființat statul român pe seama Românilor în capitala statului bulgar o asemenea școală.

G. Stinghe,
prof.

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Moartea și nemurirea.

Fragment dintr'un studiu asupra filosofiei lui Schoppenhauer de M. Strajanu.

II.

In ce stă moartea? — Lucrul, de care se înspăimântă omul și animalul la apropierea morții, nu este atât durerea și nici chiar încetarea vieții, cât nimicirea organismului său. Insă durerile și destrămarea organismului sunt rele ale boalei și ale bătrâneții, le simțim prin urmare înainte de moarte. Moartea stă numai înstingerea acelei lumini tainice, produsă de mișcarea creerului, pe care o numim conștiință. Ea se stinge fără durere, deodată cu încetarea mișcării celulelor creerului, într'un singur minut. Răspândirea stagnațiunii sau înțepenirii în restul corpului se face după moarte.

»Așadar moartea stă numai în disparițiunea conștiinței. Ce este această disparițiune o poate ști în câtva ori cine din faptul adormirii. Și mai bine o cunoaște acela, care a avut vre-odată un adevărat leșin. Trecerea în această stare nu se face pe încet și prin visuri ca în somn, ci mai întâi se pierde vederea încă în plină conștiință, apoi urmează deodată cea mai adâncă nesimțire, așa că leșinul (*syncope*) mai mult încă decât somnul, este fratele geamăn al morții. Nici moartea violentă nu poate fi dureroasă, fiindcă rănirile mortale de regulă nu se simt decât pe urmă, adeseori numai la vederea semnelor din afară, dacă rănirea ucide repede, conștiința dispare înainte de a afla că suntem răniți, dacă ea ucide mai târziu, e ca la alte boale. Acei, cari erau să moară înecați în apă, asfixiați de cărbuni, sau spânzurați, și au revenit la viață, spun că pierderea conștiinței în atari cazuri e fără suferință«.

»In sfârșit însă-și moartea firească, de bătrâneță, eutanasia, este o disparațiune înceată, o plutire din existență pe nesimțite. Rând pe rând se stâng în bătrânețe poftele și pasiunile, împreună cu puterea de a le îndestuli; impresiunile primite din afară sunt tot mai slabe și trec fără urmă, zilele se rostogolesc tot mai repede, întâmplările și evenimentele își pierd însemnătatea pentru noi, totul devine palid. Bătrânul se clatină de ici colo, ori stă liniștit într'un unghieț, acum numai o umbră, numai o fantomă a ființei sale de odinioară. Ce mai rămâne morții să distrugă? Intr'o zi o ațipire, cea din urmă, și visurile sale sunt — — sunt acelea, de cari întreba Hamlet în vestitul său monolog. Cred că noi le visăm acum«.

»Aci trebue încă să observăm, că întreținerea procesului de viață, deși are un fond metafizic, nu se face fără resistență și fără încordare. Aceasta e cauza, că organismul obosește în fiecare seară, creerul își oprește funcțiunea și unele secrețiuni, respirațiunea, pulsul și desvoltarea căldurei se micșorează. De aci se poate conchide, că deplina încetare a procesului de viață trebue să fie o minunată ușurare pentru puterea care-l susține. Poate de aci vine acea dulce espresiune de mulțămire, care se vede pe fața celor mai mulți morți (precum și ușurarea suferințelor când se apropie minutul murirei). In deobște clipa murirei se poate asemăna cu minutul deșteptării dintr'un vis greu și apăsător«.

Din cât se vede până aci, moartea, deși așa de temută, nu poate fi un rău. Din contră, adese-ori ea este un bine dorit. Ea este singurul liman de mântuire pentru toți aceia, cari întâmpină piedeci neînvinse ale existenței, sau pe cari îi mistuie o durere nemângăiată... Pentru aceea Indianii închipuiesc pe Yama, zeul morții, cu două fețe, una grozavă și înspăimântătoare, alta foarte veselă și bună«.[1])

Ce rămâne după moarte? — Aceasta este altă întrebare, care ni se impune la vederea unui cadavru. Ce să întâmplă la moartea individului cu puterea de viață, care i-a însuflețit și susținut organismul? A presupune că ea încetează cu descompunerea organismului, ar fi asemenea cu o presupunere, că puterea, care învârtește roata unei mașini, încetează cu învârtirea ei, sau că puterea, care a electrizat un corp, piere cu descărcarea electricității lui. Toate fenomenele fizice și chimice le vedem produse de niște cauze primare și neexplicabile, pe cari le numim puteri ale naturei și cari se dovedesc a fi universale și neperitoare. Cu atât mai vârtos minunatul fenomen al vieții, superior tuturor celorlalte, suntem siliți a-l atribui unei puteri superioare tuturor. »Până când o cercetare mai adâncă ne va ajuta să recunoaștem, — zice Schopenhauer, — ce e în sine această putere, trebue să ni-o cugetăm cel puțin ca o putere a naturei«.[2])

Da, adaugă Schopenhauer, s'ar putea susținea paradoxala idee, că durata fără sfârșit a ființei noastre ne este asigurată și numai din punctul de vedere unilateral și fals al materialismului, după care nu există decât materia, și după care nu rămâne la moartea noastră decât un pumn de pulbere sau de cenușe. »Dar cunoașteți voi această pulbere? Știți ce este ea și ce

[1]) Die Welt als Wille... ed. III., t. II., p. 533 și urm.

[2]) Die Welt als Wille und Vorstellung, ed. III. t. II. p. 537. — Intr'un studiu asupra „puterii de viață“, publicat în broșura: „Ințelesul și legătura filosofiei cu științele experimentale“, am încercat să arăt după datele mai nuoi ale științei, cum naturaliștii, siliți de progresul științei lor, admit, încă nu toți, existența unei puteri de viață și alte idei ale lui Schopenhauer, care le declarase un crâncen răsboiu. *M. S.*

STIRILE ZILEI.

— 22 August v.

Alegerea de episcop pentru eparhia Caransebeşului s'a fixat în şedinţa consistorului plenar — ţinută Luni în 31 August n. — pe ziua de 21 Septemvrie v. (4 Octomvrie n.) a. c.

Profesorul Noorden despre stare sanitară a regelui Carol. Intr'un scurt interview acordat unui ziarist român, aflător în Sinaia, profesorul Noorden a declarat următoarele: Tot ce pot spune este, că starea Majestăţei Sale e bună. Atât examenul făcut de mine, cât şi acel făcut de d. dr. Holzknecht cu razele Roentgen, au dovedit aceasta. Nu pot să spun nimic mai mult, dar Vineri va apare în »Monitorul Oficial« un buletin detailat. Aş dori însă să mai adaug, că pressa prea a alarmat lumea, şi aceasta fără motiv.

Fundaţiunea Şuluţană pe anul 1907. Intr'un circular adresat de I. P. S. Sa Mitropolitul Dr. V. Mihalyi către clerul archidiecezei, care ni-s'a trimis şi nouă, aflăm următoarele date cu privire la socotelile fundaţiunei Şuluţene pe anul 1907: »Intratele" şi »Eşitele« se cifrează la suma de cor. 66,001·22. Activele sunt în suma de cor. 1.044,276·99, pasivele în suma de cor. 44.535·42 iar averea curată în suma de cor. 999.741·57.

Ţarul la Viena. »Magdeburger Zeitung« află din Petersburg, că în cercurile curţei circulă zvonul, că în luna Noemvrie ţarul va veni la Viena, pentru a felicita personal pe împăratul Francisc Iosif pentru jubileul său.

Epilogul festivităţilor dela Oraviţa, scrie »Drapelul«, au fost două excursii mari, cari ambele au succes pe deplin şi vor rămânea neşterse în memoria tuturor, cari au avut fericirea a lua parte la aceasta. Duminecă dimineaţa s'au împărţit numeroşii oaspeţi în două grupuri. Unul, din care făceau parte şi membrii comitetului, a plecat sub conducerea d-lui Dr. Ioan Nedelcu la Baziaş, de unde a făcut pe Dunăre (de dimineaţa la oarele 10 până seara la oarele 6) calea prin superbul pas al Cazanului, pe calea lui Traian şi a lui Szécheny — minuni ale naturei şi ale artei vremilor în care s'au construit, — până la Turnu-Severin unde a petrecut o seară plăcută. De aci s'au resfirat excursioniştii care în cătrău Al doilea grup, din care făceau parte şi artiştii şi diletanţii, a luat sub conducerea d-lui Dr. Meheş şi Dr. P. Cornean calea cu trenul în munţi peste Maidan, Craşova la Anina, unde în cea mai romantică regiune sunt topiorele de fier ale societăţii priv. austro-ung. De aici apoi a urmat calea cu trăsuri la Steyerdorf, unde în admirabila staţiune climaterică au luat masa, întimpinaţi fiind aici de mulţi Oräviceni în frunte cu Dr. M. Gropşian. Intre cântări şi discursuri au petrecut aici vre-o câteva oare fericite De aici au făcut calea spre Oraviţa peste Marilla, care au vizitat-o deamăruntul, făcând însuşi proprietarul şi directorul staţiunei Dr. Hoffenraih pe mentorul, apoi peste staţiunea climaterică »Ciocanul lui Graur« căruia i-se zice astăzi »Bányavölgy« Seara la oarele 8 şi-au făcut excursioniştii calea la Oraviţa, de unde s'au resfirat Luni, luând cu sine cele mai dulci amintiri.

Ministrul Kossuth greu bolnav. După ştiri mai nouă starea sanitară a ministrului Kossuth s'a înrăutăţit în mod îngrijitor. Se vorbeşte chiar, că ministrul ar fi suferit un atac de paralisie.

Principele Ferdinand al Bulgariei va visita pe Maj. Sa Monarchul nostru în 19 Sept. în Gödöllő, unde va lua parte la o mare vânătoare.

Ajutorarea oraşelor. Ministrul reg. de interne, contele Andrassy, a convocat la o conferinţă pe ziua de 20 Sept. pe toţi primarii oraşelor, pentru ca să se consfătuiască cu dânşii cu privire la modalităţile ajutorărei oraşelor din mijloacele statului.

Arestarea unui atentator. Din Budapesta se anunţă următoarele: La 23 Iulie, după cum s'a anunţat la timp, s'a încercat la Braşov un atentat asupra trenului. Atentatul n'a reuşit însă, deoarece cartuşele de dinamită depuse pe şine au alunecat din vreme. Atentatorul a fost acum descoperit şi arestat la Oraviţa în persoana lui Albert Bokor, fost funcţionar de c. f. la Braşov. Bokor, care pierduse un proces de 900 coroane cu administraţia c. f., a voit să săvârşească atentatul din răzbunare. La dânsul s'au găsit 6 cartuşe de dinamită.

Cununie. D-nul George *Iordache* învăţător şi D-şoara Elisabeta *Dobre*, ne anunţă cununia lor, care se va celebra în 24 August v. 1908 la 10 oare a. m. în biserica gr. cat. din *Homorod-Beia.*

Nou advocat român. D-l Dr. Romul *Boca* ne aduce la cunoştinţă, că şi-a deschis cancelaria advocaţială în Orăştie, Piaţa mică nr. 7, (în casele cu prăvălia d-lui Rob).

Casarea unei sentinţe de moarte. — Curtea de casaţie din Viena a casat sentinţa curţii cu juraţi din Lemberg, care condamnase la moarte pe Miroslaw Sicynski, omorâtorul contelui Potocki, fost guvernator al Galiţiei. Curtea de casaţie a ordonat ca un nou proces să se facă înaintea Curţei cu juraţi din Lemberg.

Curtea de casaţie îşi motivează sentinţa, prin care se admite recursul lui Sicynski, prin faptul, că tribunalul respingând propunerea apărătorilor de a se cerceta starea mintală a acuzatului, a violat prin aceasta principiile fundamentale ale acţiunei penale şi dreptul apărătorilor. Viaţa şi trecutul acuzatului sunt o dovadă că nu este normal.

Bulgari asasinaţi. Din Constantinopol se anunţă, că lângă Istetşevo, districtul din Zihna, nişte necunoscuţi au asasinat Sâmbătă trei Bulgari; această crimă e cea dintâi, care s'a făptuit de când a fost proclamată constituţia turcească.

Furtuna de pe marea Nordului. Din Londra se anunţă, că teribila furtună, care a bântuit alaltă eri pe marea Nordului, a produs o serie întreagă de catastrofe maritime. In apropiere de insula Wight a fost azvârlit pe o stâncă vaporul de persoane »Queen«, care se afla în drum spre Soud Hampton. Două şlepuri sosite în ajutor n'au putut elibera vasul din cauza puterei valurilor. Din cei 160 pasageri, cari se aflau pe bordul vaporului au fost aduşi la mal seara 30 femei şi copii. Ceilalţi se află pe vapor în afară însă de orice pericol. Vaporul »Lusitana« n'a putut ajunge din cauza orcanului în portul Knextovn şi a fost silit să se reîntoarcă la Liverpol. Un »brigg«, pe care se aflau 32 persoane, s'a scufundat. Cinci dintre pasageri au putut fi salvaţi.

Crima unui general. Generalul spaniol Cervantes, soţul unei femei de o frumseţă rară şi părinte a doi copii, îşi are palatul său în Madrid în faţa castelului unui anume Rosales. Generalul observând, că între Rosales şi soţia sa există raporturi intime, se puse la pândă. Mercuri generalul pretextând, că se duce la birou, se postă la pândă în stradă. Nu trecu mult şi Rosales îşi făcu apariţia îndreptându-se spre locuinţa generalului. Acesta îl opri întrebându-l ce caută la dânsul. Rosales răspunse: »Aceasta o ştii foarte bine« şi se grăbi să scoată revolverul. Generalul fu însă mai iute şi ucise pe Rosales cu un foc de revolver. Generalul a fost arestat şi predat unui tribunal militar.

Furt de 1 milion. Din New-York se anunţă, să generalul Meier fost ambasador la Petersburg, stătea alaltăsară la masă cu familia sa la Wenham. In timpul acesta 11 hoţi se introduseră în locuinţa sa, de unde furară toate bijuteriile, bani şi hârtii de valoare, de peste 1 milion mărci.

Abonament cu ceasul la vin. Recolta bogată de vin din acest an face mare supărare podgorenilor italieni, căci preţurile au scăzut şi vase precum şi pivniţi spre a-l păstra nu au de-ajuns sau de loc. Şi până acuma prea dese-ori lăpădau vinul vechiu ca să facă loc celui nou. Aşa a fost în deosebi în 1907, când recolta a fost de 59 milioane de hltri. Tot aşa de mare e recolta şi din ăst an. Un crâşmar din Catania a deschis abonament cu ceasul (15 parale) la pivniţă. Plăteşti şi bei cât poţi. In împrejurimile Boloniei, unde vinurile sunt mai bune, abonamentul e de 40 de parale ceasul întâiu, 30 al doilea, 20 al treilea. Acest obiceiu era într'o vreme şi în podgoriile germane în Alsacia de miazăzi.

Convocare.

Membrii desp. *Reghin al »Asociaţiunei* pentru literatura română şi cultura poporului român« precum şi toţi binevoitorii acestei instituţiuni sunt învitaţi prin aceasta la *adunarea cercuală*, ce se va ţinea în şcoala din comuna Deda, la 21 Septemvrie n. 1908, la oarele 3 d. m.

Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului şi al cassarului pe anul încheiat şi budgetul anului viitor. 3. Alegerea comisiunilor pentru rapoarte şi înscrierea membrilor. 4 Cetirea disertaţiilor: »Despre alcoholism« de Sim. Zehan, preot, şi »Despre rentabilitatea stupăritului« de Grig. Ceontea, învăţător. 5. Propuneri. 6. Inchiderea adunării.

Arilon M. Popa, vicepresident. *Dr. Ioan Harsia.* secretar.

NB. In aceeaşi zi — înainte de amiazi — va fi binecuvântarea monumentalei bisericei gr. or. din Deda, iar seara concert şi joc.

Varietăţi.

Până acum nu s'a putut găsi om, care să povestească aceea ce a simţit trecând prin vadul morţii... Nici unul n'a murit astfel, ca să poată în urmă să facă o dare de seamă a celor simţite. Şi câţi n'au murit până azi lăsând nerezolvată explicaţia fenomenului pentru acei ce au rămas.

Sunt însă spânzuraţii »salvaţi« sau întorşii dela mijlocul drumului, cum s'ar zice.

Unul dintre ei scrie următoarele: »Impresia ce am simţit când mi-au luat funia dela gât a fost atât de dureroasă ca şi în primele momente ale spânzurării mele: a fost un adevărat martiriu. Mi se părea, că în cel mai neînsemnat nerv al meu am o durere particulară şi grozavă. Simţeam în nas şi în degete dureri fără seamăn.

După o jumătate de ceas aceste dureri au mai scăzut, dar pentru toate bogăţiile Indiei n'aş fi vrut să mai încerc odată experienţa«.

Aviz acelor munciţi de gândul de a-şi tăia firul vieţii cu funia — fără să aibă însă speranţa bogăţiilor din India.

*

Cu toate că nu se găseşte poate nici un caz la 100.000, ca cineva odată înmormântat să se mai deştepte, totuşi o cucoană, care se vede nu prea voieşte să se despartă de cafeluţă, de »jour-fix«-uri şi de tovărăşia pisicei, — a luat serioase măsuri preventive.

Această văduvă, după ce şi-a construit un mormânt mare, şi-a scris testamentul, în care se cuprind şi următoarele puncte:

In cosciugul său se vor face mai multe deschideri pentru aier — şi tot în cosciug se va instala un aparat telefonic în legătură cu camera gardianului. Aparatul telefonic se va instala la înălţimea capului moartei astfel ca la caz de deşteptăciune ea să poată da alarma....

Dar dacă nu se va deştepta?!... Testamentul trebuia să prevadă, că în acest caz gardianul e îndatorat să dea alarma. In felul acesta bătrâna noastră poate s'ar deştepta... Mai cu seamă că după înmormântare pisica şi căţeluşul favorit vor rămâne fără adăpost şi hrană, fiindcă cocoana, în loc să le lase ceva prin testament cum a făcut o altă »americană«, multă vreme »*bolnavă*« înainte de moarte, — a instalat telefoane şi sonerii pentru sine la cimitir.

Şi iarăşi, dar dacă n'are să se mai deştepte nici-odată?... Adecă totuşi... Dar cu prea multe soluţii problema se încurcă...

Cucoana în chestiune chiar dacă o muri la vârsta de 120 de ani, tot nu crede că a murit în toată legea —, şi speră să se deştepte sau.... mai ştii, aşteaptă să fie anunţată prin telefon la sosirea ceasului de apoi.

*

Cele dintâiu locomotive, cu cari s'a făcut pentru prima-dată cunoscut drumul de fier, sunt 7 locomotive construite în 1846 şi circulă şi azi pe linia ferată dintre Manheim şi Heidelberg (Germania).

Nu li s'au făcut până acuma decât mici reparaturi fără însemnătate — şi păstrează până şi coloarea lor de odinioară

M.

ULTIME ŞTIRI.

Viena, 4 Sept. Profesorul Holzknecht, care s'a reîntors din Bucureşti, declară că starea sănătăţei regelui Carol nu poate da loc la îngrijiri. Cercetarea cu razele Röntgen a stabilit, că sunt escluse complicaţiuni cu urmări rele şi că toată boala se reduce la o iritaţie a nervilor stomacului şi la un catar stomacal, cauzate de regimul alimentar riguros la care s'a supus regele de frica unor complicaţii. Puterile suveranului sunt scăzute; e de sperat însă că regele fiind supus unui regim mai hrănitor se va întări în curând.

Viena, 4 Sept. Arhiducele Francis Ferdinand va pleca în ziua de 5 Septemvrie st. n. la Metz pentru a azista la manevrele din Alsacia şi Lorena, după învitaţiunea împăratului Wilhelm.

Salzburg, 4 Sept. Miniştrii Tittoni şi Aehrenthal au sosit aici. După sosirea sa Aehrenthal a vizitat pe Tittoni învitându-l împreună cu familia la cină. Se afirmă că scopul întrevederei este în primul rând stabilirea modului, în care regele Italiei va felicita pe cel mai intim aliat al său cu prilejul jubileului.

Paris. 4 Sept. Interviewat la Mediuna de corespondentul ziarului „Le Matin", El Mokri a declarat, că Abd-el-Aziz, după matură chibzuire, a părăsit lupta şi de acord cu miniştrii săi lasă tronul lui Mulai Hafid. După aceea, va face un pelerinagiu la Meca timp de un an sau doi apoi ar voi să trăiască la Fez, Marakeş sau Mequinez.

Salonic. 4 Sept. Greva generală a avut de urmare întreruperea totală a circulaţiei trenurilor. Greviştii au împiedecat şi pe ceilalţi funcţionari de a lucra. Poşta sufere de asemenea după urma grevei.

Bibliografie.

St. O. Iosif. „*Zorile*" Dramă istorică. în două acte şi în versuri. Preţul 1 cor (10 b. porto).

„*P. Ispirescu*" Povestirile unchiaşului sfătos. 1 cor. 50. (10 b. Porto).

Vasile Alexandri. Ediţia II din opere complete. *Teatru I.*

De cuprinsul următor:

„Şoldan Viteazul", Mama Angheluşa", „Herşcu Boccegiul", „Clevetici", „Sandu Napoilă", „Surugiul", „Ion Păpuşariul", „Cucoana Chiriţa" „Barbu Lautaru", „Paraponisitul", „Kera Nastasia« „Haimana", „Gură-Cască", „Stan Covrigariul", „Vivandiera", „Păcală şi Tândală", „Scara mâţei" „Craiu nou", Harţă Răzăşul", „Ramăşagul", „Peatra din casă", „Nunta ţărănească", „Chiriţă la Iaşi", „Chiriţa în Provincie".

Preţul 1 cor. 50 b. (20 bani porto.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

poate? Invăţaţi a o cunoaşte înainte de a o despreţui. Această materie, care stă înaintea voastră ca pulbere sau cenuşe, va străluci ca metal, va scăpăra ca schinteie electrică, care prin încordarea galvanică capătă o putere, ce sfarmă cele mai tari corpuri şi preschimbă pământul în metale;[3]) da, ea se va preface de sine în plantă şi animal, şi din sânul ei plin de mister va desvolta acea viaţă, de a cărei pierdere, în mărginirea voastră, sunteţi aşa de îngrijaţi.«

Nedestructibilitatea, veşnicia adevăratei noastre fiinţe ni-o arată aşadar, deşi numai ca o siluetă sau ca o simplă umbră, şi grosolana doctrină a materialismului, ca materie; şi, ceva superior acesteia, naturalismul ni-o înfăţişează ca o putere a naturei.

Insă aceste doctrine nu conţin decât o parte de adevăr, ca şi idealismul absolut, care nu admite decât spirite; pentrucă înţelesul ce se dă de obiceiu cuvintelor »materie«, »putere a naturei«, şi »spirit«, e unilateral. Ce este în sine puterea de viaţă, o poate şti numai cine înţelege adevărul relativ cum şi falşitatea fiecărei sisteme, şi cine cunoaşte deplinul adevăr, întru cât cunoştinţa lui e cu putinţă.

[3]) Descoperirile ulterioare ale ştiinţei şi mai ales *radiumul* care, descoperit în 1902 de soţii Curie, pare a produce o revoluţiune în ştiinţele experimentale, pledează în favoarea concepţiunii autorului nostru despre natură şi puterile ei.

Nr. 11966/1908.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința publicului, că, în puterea conclusului luat în ședința reprezentanței comunale din 24 Iunie 1908, — părțile de canale din „Șirul Fuiorului“, „Strada Vămii“, „Strada Lungă“, „Strada de lături“, „Strada furcilor“, „Strada gării“ începând dela „Strada furcilor“ până în „Strada Porții“, „Strada dascălilor“, „Livadia poștii“ și „Șirul livezilor“ se pot lua în folosință.

Totdeodată provocăm — în sensul §-lui 22 din statutul canalizării — pe toți proprietarii de case să-și isprăvească canalizările lor private cel mai târziu până la finea lui Noemvrie a. c. și să le lege de canalizarea de adnexat făcută din partea orașului, căci în cazul când legătura nu s'ar face la terminul prescris, acea legătură ar trebui să o facă orașul pe spesele proprietarului de case sau de pământ, carele a întrelăsat de a o face, totdeodată orașul ar fi silit a încassa spesele facerii acelei legături dimpreună cu un adaus de 5% — pe calea administrativă după modelul încassării dărilor publice.

Brassó, în 19 August 1908.

299,2—2. *Magistratul orășenesc.*

Mare deposit

de lemne de foc.

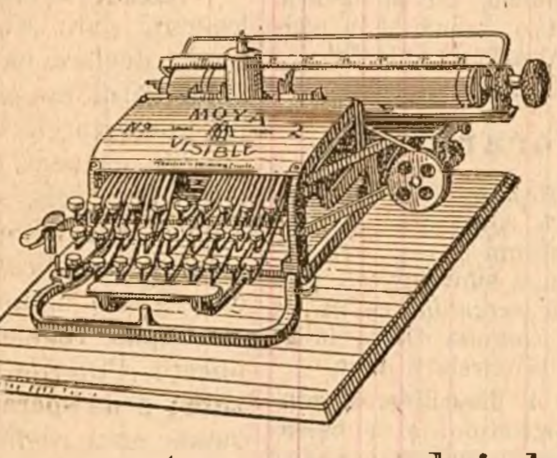
Am onoarea a atrage atențiunea On. public asupra depositului meu de lemne de fag, care le vând.

Stânjinu, 4 metri, cu **28 cor.**
½ stânjin cu . . . **14 cor.**
dus acasă.

Comande se primesc la: *Direcțiunea HOTEL CONTINENTAL*, Telefon Nr. 132; S. Fülöp, cofetăria Strada Vămei Nr. 7; Magazinul Eug. Salamon, Strada Porți nr. 30.

Cu toată stima
Petru Popovici.

280,3—6.

La o parte cu condeiul!

Industria englezească au adus în comerciu o mașină de scris **de clasa primă** și totuși ieftină

Mașina de scris „Moya“

costă numai

200 Coroane.

Plată în rate mici 20% mai mult. Este egală cu mașinele de scris cele scumpe. „MOYA“ are litere visibile, claviatura tare, este fabricată din oțel englezesc fin. Manipulația este foarte simplă. După un exercițiu de 24 oare poate și un copil scrie cu „MOYA“. (9—36.)

La cerere presentă mașina reprezentantul nostru

„Vertrieb ausländischer Neuheiten“.
Abtheilung für Schreibmaschinen
Budapest, VII. Dembinszky-utcza 28.

Chibrituri
Lampă de noapte, lumânări
de prisos!

„PATENTA LUMEI!“
(WELTPATENT)

„Victoria“-Aparat electric, care se aprinde de sine!

O presiune dă foc și lumină. Umplutura durează un an, costă numai **50 bani** și se capătă ori și unde.

Elegant nichelată. Cor. 8.—

trimite cu rambursă (9—36.)

„Vertrieb ausländischer Neuheiten“
BUDAPEST VII., Dembinszky-utcza Nr. 28.

Garanție îndelungată. Garanție îndelungată.

Rabat mare pentru vânzători!

Succes extraordinar la suferințe de rinichi și beșică.

Apă minerală plăcută fără fer.

Cu deosebire apă de masă răcoritoare.

Vindecă, răcorește. Recomandată de medici.

Are efect escelent ca **apă de cură** la suferințe de rinichi, beșică, catar cronic de rinichi, formațiuni de peatră și boale catarale de secrețiune. — La cerere trimite prospecte Administrația Isvoarelor:

Direcția băilor MUSCHONG în Buziaș.

O recerință a frumseței este
Teintul frumos.

Damele il pot conserva prin folosirea a miraculoasei

MARGIT-CREMA
a lui FÖLDES.

MARGIT-CRÊME este un cosmetic cu deosebire fin și plăcut, care netezește fața în scurt timp face pielea moale ca catifeaua. în 10—20 zile. Dispare cu desăvârșire pistrui, petele de ficat și orice necurățenie a feței.

O particularitate avantagioasă a Crêmei este că nu face pielea lucie ca alte crême, din contră dispare lustrul, se poate folosi peste zi. Avantagiu principal că nu conține argint viu sau plumb.

Prețul unui borcan mare **2 cor.**, borcan mic **1 cor.** Margit Pasta de dinți **1 cor.** Apă de obraz **1 cor.**

Deposit principal în Brașov: Kellemen Ferencz; Klein Victor; Kugler Rezsö; Lang & Theil drog.; C. H. Neustädter drog.; Neustädter Jenö, Oberth Henrick, Roth Victor, Stenner Frigyes.

In Sighișoara: A. V. Langner, farm.; Julius Tartler, drog.

Producent: **CLEMENS v. FÖLDES, farmacist în Arad.**

Comande de 6 cor. să trimit franco.

A se feri de imitații! A se feri de falsificări!

TIPOGRAFIA
A. Mureșianu
Brașov, Târgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provăḑut cu cele mai bune mijlóce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în posițiune de a puté esecuta ori-ce comande cu promptitudine și acuratețǎ, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE în aur, argint și colori.	**REGISTRE și IMPRIMATE** pentru tóte speciile de serviciuri.
CĂRȚI DE SCIINȚĂ, literatură și didactice	**BILANȚURI.**
STATUTE.	*Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.*
FOI PERIODICE.	*Couverte, în tótă mărimea.*
BILETE DE VISITĂ diferite formate.	**TARIFE COMERCIALE,** *INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.*
PROGRAME ELEGANTE.	**PREȚURI-CURENTE ȘI DIVERSE**
BILETE DE LOGODNĂ ȘI DE NUNTĂ după dorință și în colori.	**BILETE DE INMORMENTARI.**
ANUNȚURI.	

Comandele eventuale se primesc în **biuroul tipografiei, Brașov Târgul Inului Nr. 30, în etagiul, îndĕrĕpt în curte. — Prețurile moderate. —** Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.